

II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 19. juli 1995

om en fusions uforenelighed med fællesmarkedet og med EØS-aftalen

(Sag nr. IV/M. 490 — Nordic Satellite Distribution)

(Kun den engelske udgave er autentisk)

(Tekst af betydning for EØS)

(96/177/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det
Europæiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning (EØF) nr. 4064/89
af 21. december 1989 om kontrol med fusioner og virk-
somhedsovertagelser⁽¹⁾, ændret ved forordning (EØF) nr.
2367/90⁽²⁾, særlig artikel 8, stk. 3,

under henvisning til EØS-aftalens artikel 57,

under henvisning til Kommissionens beslutning af 24.
marts 1995 om at indlede procedure i sagen,

efter at have givet de deltagende virksomheder lejlighed
til at fremsætte deres bemærkninger til de af Kommis-
sionen rejste indsigelser,

efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Kontrol med
Fusioner og Virksomhedsovertagelser⁽³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) Genstanden for denne procedure er det joint
venture, som Norsk Telekom AS (NT), Tele
Danmark AS (TD) og Industriforvaltnings AB

Kinnevik (Kinnevik) har planer om at etablere
under navnet Nordic Satellite Distribution (NSD).

(2) Ved beslutning af 13. marts 1995 beordrede
Kommissionen gennemførelsen af fusionen stillet
helt i bero, jf. artikel 7, stk. 2, og artikel 18, stk. 2, i
forordning (EØF) nr. 4064/89 (i det følgende
benævnt »fusionsforordningen«), indtil den havde
truffet en endelig beslutning i sagen.

(3) Ved beslutning af 24. marts 1995 fastslog Kom-
missionen, at den anmeldte fusion gav anledning til
alvorlig tvivl om dens forenelighed med fællesmar-
kedet. Kommissionen indledte følgelig proceduren
efter fusionsforordningens artikel 6, stk. 1, litra c),
med hensyn til denne sag.

I. PARTERNE

(4) NT, TD og Kinnevik har sammen etableret et joint
venture, Nordic Satellite Distribution (NSD), der
skal varetage satellitbåret transmission og distribu-
tion af tv-programmer via kabelnet eller enkeltpara-
bolmodtagere i Norden (Danmark, Sverige, Norge
og Finland).

(5) NT er et norsk selskab, som kontrolleres af Telenor
AS, der ejes af den norske stat. Telenor AS, som er
den største telefonoperatør i Norge, ejer og/eller
lejer transponderkapacitet på satellitterne Thor,

⁽¹⁾ EFT nr. L 395 af 30. 12. 1989, s. 1.

⁽²⁾ EFT nr. L 257 af 21. 9. 1990, s. 13.

⁽³⁾ EFT nr. C 63 af 2. 3. 1996, s. 3.

Intelsat og TV-Sat, der er beliggende på 1° vest. Via Telenor Avidi AS ejer NT et omfattende kabelnet i Norge. Endelig er NT også distributør af tv-kanaler til enkeltparabolmodtagermarkedet i Norge, Sverige og Finland samt — via sit datterselskab, Telenor CTV — Danmark.

- (6) TD er den danske teleoperatør, hvoraf 51 % ejes af den danske stat. TD drives på koncession og har fået eneret på at levere offentlige taletelefonitjenester og andre tjenester i tilknytning hertil i Danmark samt på at installere og drive den offentlige danske telenetinfrastruktur. TD ejer et landsdækkende bredbåndsnet — hybridnettet — som for øjeblikket anvendes til at transmittere radio- og tv-signaler til lokale fordelingsnet. TD's kabelselskaber distribuerer tv-kanaler til TD's egne og andre lokale net.

- (7) Kinnevik er en privatejet svensk koncern, der primært er aktiv inden for skovbrug, landbrug, emballagematerialer, tv og andre medier samt telekommunikation. På de sidstnævnte områder ejer eller kontrollerer Kinnevik en række skandinaviske virksomheder, som hovedsagelig beskæftiger sig med:

— satellitbåret transmission (direkte til enkeltparabolmodtagere og via kabelnet) af kommercielle tv-kanaler (TV 3, TV G, TV 6, Z-TV) og betalings-tv-kanaler (TV 1000, Film Max og TV 1000 Cinema)

— distribution af satellit-tv (via datterselskaberne Viasat Sverige, Viasat Norge og Viasat Danmark)

— adgangsstyringssystemer

— radiospredning.

Desuden ejer Kinnevik 23 % af aktierne i den kommercielle svenske tv-kanal TV 4 og (...) ⁽¹⁾.

Endelig ejer Kinnevik 37,4 % af aktierne i den svenske kabeloperatør, Kabelvision AB.

II. TRANSAKTIONEN

- (8) Der er tale om, at NT, TD og Kinnevik går sammen om at etablere et joint venture, Nordic Satellite Distribution AS (NSD), som skal udbyde transponderkapacitet samt varetage transmission og

distribution af satellitbårne tv-kanaler på det nordiske marked.

- (9) NSD har til formål at etablere en attraktiv satellitposition til transmission af tv-signaler til de nordiske lande.
- (10) NSD skal udbyde satellitbårne tv-kanaler til kabel-tv-operatører og til enkeltparabolmodtagere.
- (11) Det er meningen, at NSD's distribution af satellitbårne tv-kanaler til enkeltparabolhusstande og til kabel-tv-operatører skal foregå via moderselskabernes distributionsselskaber, Viasat og Telenor CTV, samt via moderselskabernes kabel-tv-operatører.

III. FÆLLESSKABS- OG EØS-DIMENSION

- (12) Tilsammen har NT, TD og Kinnevik en verdensomsætning på 5,260 mia. ECU. TD's og Kinneviks omsætning inden for Fællesskabet udgør over 250 mio. ECU, hvoraf ikke mere end to tredjedele realiseres i en og samme medlemsstat. Fusionen har følgelig fællesskabsdimension.
- (13) Da de deltagende virksomheders samlede omsætning på EFTA-staternes område overstiger 25 % af deres samlede omsætning inden for EØS, er denne fusion desuden et samarbejdsanliggende, jf. EØS-aftalens artikel 58 og protokol 24.

IV. STRUKTUREN OG TEKNOLOGIEN I INDUSTRIEN

- (14) Udbydere af tv-kanaler, det være sig offentlige kanaler, reklamefinansierede kanaler, mini-betalingskanaler eller betalings-tv-kanaler, betegnes i det følgende som programudbydere.
- (15) Hvis kanalen skal transmitteres via satellit fra studiet, sendes tv-signalerne op til en up-linkstation. »Up-link« betegner den proces, hvor et tv-signal sendes fra en jordstation til en satellit. Tv-signaler kan transmitteres i åben eller krypteret form.
- (16) Fra up-link stationen sendes tv-signalerne derefter til satellitten, der retransmitterer dem. De satellitter, der bruges til tv, er placeret i en geostationær bane, og derfor kan deres stråle holdes konstant over et givet område. Hver satellit indeholder flere transpondere, som er de satelitlemter, der bruges til at modtage og transmittere tv-signaler. Det geografiske dækningsområde, inden for hvilket de tv-

⁽¹⁾ I den offentliggjorte beslutning er visse oplysninger udeladt, jf. artikel 17, stk. 2, i forordning (EØF) nr. 4064/89 vedrørende beskyttelse af forretningshemmeligheder.

signaler, som transmitteres af transponderen, kan modtages direkte af de fjernseere, som har det fornødne standardudstyr hertil, kaldes »fodsport«. Med den nuværende (analoge) teknologi har hver transponder normalt kapacitet til at transmittere én tv-kanal. Med indførelsen af digitalteknologien ventes hver transponder at få øget sin kapacitet fem til ti gange.

- (17) Tv-signalet modtages af en parabolantenne på landjorden. Modtagerne kan være 1) direkte modtagende fjernseere med (normalt) små enkelt-paraboler, 2) kabel-tv-operatører med en eller flere meget større paraboler, eller 3) operatører af parolfællesantenneanlæg⁽¹⁾.
- (18) Betalings-tv forudsætter en særlig teknisk infrastruktur, et såkaldt adgangsstyringssystem, som skal sikre, at kun autoriserede fjernseere, som abonnerer på de pågældende krypterede kanaler, kan modtage dem. Betalings-tv sendes altid i krypteret form. I Norden sendes alle satellitbårne tv-kanaler i krypteret form, i modsætning til, hvad der er tilfældet i andre dele af Europa. Når der sendes i krypteret form, sendes der sammen med tv-signalet en elektronisk meddelelse til adgangskontrolsystemet. Et adgangskontrolsystem består i alt væsentlig af 1) en adapter til afkryptering (en såkaldt »dekode«), 2) et abonnentadministrationssystem, 3) et abonnentautoriseringssystem, og 4) et krypteringssystem.
- (19) For at kunne modtage krypterede tv-signaler må fjernseerne have en dekode med en afkrypteringsanordning og en sikkerhedsprocessor. Dekoderen afkrypterer tv-billedet, som er krypteret, når tv-signalet transmitteres.
- (20) Adgangskontrolsystemet kræver, at der sammen med tv-signalet sendes en elektronisk meddelelse med information om de kanaler eller kanalpakker, der abonneres på, samt om abonnenternes ret til at modtage programmerne. Hvis der anvendes et åbent krypteringssystem (se nedenfor), får seeren udleveret et »smartcard«, der er »personligt«, og som sættes i dekode og scanner den meddelelse, der sendes sammen med tv-signalet, for at fastslå, om det passer. Finder dette smartcard sin særlige kode, afkrypterer dekode tv-signalet og sender det til tv-apparatet.
- (21) Adgangskontrolsystemet er baseret på et krypteringssystem til kryptering af budskaberne. En programudbyder er nødt til at have en aftale med

en systemleverandør, som giver ham ret til at kryptere og afkode tv-kanaler i et bestemt krypteringssystem. Det gælder imidlertid ikke for kabel-tv-operatører, der kan udvikle og anvende deres egne krypteringssystemer. Et krypteringssystem kan være enten åbent eller lukket.

- (22) I et lukket system er det kun de programudbydere, der har indgået en aftale med systemleverandøren, der må bruge dennes krypteringssystem. Normalt vil der i sådanne aftaler være indføjet bestemmelse om, at abonnentadministrationen skal varetages af en bestemt operatør, hvilket indebærer, at andre operatører ikke kan bruge systemet. I et lukket system er seerne nødt til at købe eller leje en særlig dekode for at kunne modtage tv-kanaler, der er krypteret ved brug af dette system. Det betyder, at de er nødt til at købe eller leje en yderligere dekode, hvis de ønsker at modtage de tv-kanaler, der er krypteret efter et andet system.
- (23) I et åbent system kan der bruges forskellige typer dekodere, og seerne kan med en og samme dekode modtage tv-kanaler baseret på forskellige systemer ved at bruge forskellige smartcards. Normalt vil enhver programudbyder mod betaling af et mindre beløb til systemets ejer kunne få ret til at benytte et åbent system.
- (24) Næsten alle krypteringssystemer i Europa er lukkede systemer — det gælder f.eks. Videocrypt (der benyttes af BSkyB og Adult Channel i Det Forenede Kongerige og af Multichoice i over 30 europæiske lande, herunder også de nordiske) og Syster/Nagravision (der benyttes af Canal+ i Frankrig og Spanien, Premiere i Tyskland og Østrig og Teleclub i Spanien). Som regel er de krypteringssystemer, der anvendes i de nordiske lande, dog åbne systemer.
- (25) Ud over en dekodebase og adgang til et krypteringssystem er det også nødvendigt at have et abonnentadministrationssystem og et abonnentautoriseringssystem. Et abonnentadministrationssystem er et edb-baseret system til administration af de fjernseere, der abonnerer på kanalen (fakturering og indbetaling af abonnementsafgifter, telefonbetjening, statistikker osv.). Et abonnentautoriseringssystem er et program, der giver eller nægter den enkelte abonnent autorisation til at modtage betalings-tv-kanalerne. Eftersom abonnentadministrationssystemet indeholder vigtige oplysninger om kunderne, er det særlig vigtigt for en programudbyder eller en kabel-tv-operatør at have kontrol med det. De operatører, der kontrollerer et sådant system, må antages at være lidet tilbøjelige til at lade konkurrenter overtage deres system.

⁽¹⁾ Der er på dette marked tale om, at tv-signalerne modtages af en satellit-hovedantenne, hvorfra de sendes videre gennem et mindre fordelingsnet. Operatørerne af disse anlæg, har normalt ikke noget betalings-tv-system, og har de det, er det normalt baseret på at alle beboere betaler kollektivt. Operatørerne indgår sjældent aftaler direkte med programudbydere, men er normalt kunder hos lokale kabeloperatører.

(26) Transparent transmission betyder, at krypteringen finder sted i det øjeblik, hvor signalet sendes, medens afkrypteringen først finder sted i seernes hjem. For øjeblikket er der tale om transparent transmission til de direkte modtagende seere med enkeltparabol, men ikke til de husstande, der er tilsluttet kabel-tv-net. Kabel-tv-net består som oftest af flere særskilte kabelenheder, hver med sin »hovedende«, hvor modtagelsen finder sted. For øjeblikket er kabeloperatøerne nødt til at have en dekoder til hver hovedende og til hver tv-kanal. Ved transparent transmission modtager de kabeltilsluttede husstande signalet direkte fra satellitten, hvilket betyder, at kabel-tv-operatøren kunne spare et krypterings- og et afkodningssystem i hver hovedende.

V. FUSION

FÆLLES KONTROL

(27) NT, TD og Kinnevik kommer hver især til at eje 33,3 % af NSD. NSD's bestyrelse skal bestå af fire medlemmer, hver part udpeger et medlem, medens det fjerde medlem, som skal være uafhængig og udpeges efter aftale mellem parterne, skal være formand.

(28) Ifølge artikel 5.2 i NSD's aktionæraftale træffer bestyrelsen beslutninger med tilslutning fra flertallet af dens medlemmer, undtagen i de sager, hvor der kræves enstemmighed. Der er tale om følgende anliggender:

(...).

(29) Bestyrelsesformanden (...).

(30) Ud fra det ovenstående kan det konkluderes, at NSD vil blive kontrolleret af de tre moderselskaber i forening.

SELVSTÆNDIGT FUNGERENDE JOINT VENTURE

(31) NSD's aktiviteter skal primært omfatte:

— forhandling og indgåelse af aftaler med programudbydere om distribution af tv-kanaler via satellit

— etablering af en førende satellitposition (af parterne betegnet som en nordisk »Hot Bird«) for det nordiske marked ved at leje satellitkapacitet på orbitalpositionerne 1° vest og 5° øst

— fastlæggelse af en programstrategi baseret på en ny tv-kanal-pakke tilpasset de nordiske lande

— distribution af denne pakke via satellit til kabel-tv-net, parabolantenneanlæg, og enkeltparabolmodtagere i de nordiske lande, herunder udbydning af abonnentadministrationstjenester, distribution af smartcards og administration af et abonnentautoriseringssystem

— fremme og implementering af en standard for digital transmission og et fællesnordisk krypteringssystem til brug for kabel-tv, fællesantenneanlæg og enkeltparabolmodtagere

— udvikling af nye produkter og tjenester i tilknytning til selskabets aktiviteter, (... information om tjenester NSD ikke skal tilbyde).

(32) NSD er oprettet på ubestemt tid. Selskabet kommer til at råde over alle de aktiver og alt det personale, der er nødvendigt for at kunne drive sin virksomhed på et varigt grundlag.

(33) Når NSD påbegynder sin virksomhed, vil NSD selv være den kontraherende part i alle nye kontrakter, der indgås med programudbydere. Alle Viasats og Telenor CTV's aftaler med tv-selskaber skal overgå til NSD, såfremt de pågældende programudbydere giver deres samtykke hertil.

(34) NSD skal udbyde satellittransponderkapacitet og satellitnetjtjenester, som NSD lejer fra Telenor og andre uafhængige satellitoperatører og videreudlejer til programudbydere. Telenor ejer og driver satellitten Thor på 1° vest og har reserveret sig brugen af et antal transpondere på Intelsat-satellitten på samme orbitalposition. Desuden kontrollerer Telenor alle transpondere på satellitten TV-Sat, som også er beliggende på 1° vest.

(35) Ifølge samarbejdsaftalen mellem Telenor og NSD skal parterne hver især have fortrinsret til at leje og levere satellittransponderkapacitet til transmission af tv-programmer (...). Det indebærer, at NSD får fortrinsret til

— at leje satellittransponderkapacitet og satellitnetjtjenester fra Telenor

— at udbyde satellitkapacitet og satellitnetjtjenester til de tredje parter, der ønsker at sende tv i de nordiske lande, og som oprindeligt havde forhandlet med Telenor herom.

(36) Telenor har fortrinsret til at levere al den transponderkapacitet og alle de satellitnetjtjenester, som NSD eller de med NSD forbundne selskaber har behov for. I tilfælde af overkapacitet inden for de satellitnetjtjenester, der lejes af NSD, har Telenor ret til selv at gøre brug af denne kapacitet (...).

- (37) Desuden har Kinnevik og TD indgået en lejeaftale med den svenske satellitoperatør, Nordiska Satellitaktiebolaget (NSAB), om leje af (...) transpondere beliggende på 5° øst. På denne position ejer NSAB satellitterne Sirius og Tele-X, der hver har fem transpondere. (...) detaljer om transponder-lejeaftaler og Kinneviks og TD's specielle rettigheder hvad angår NSAB's satellitter på 5° øst).
- (38) NSD skal udbyde en samlet tjenestepakke inden for satellittransmission til programudbydere. At NSD skal udleje satellittransponderkapacitet og net tjenester, som NSD selv har lejet af Telenor eller TD/Kinnevik, bevirker ikke i sig selv, at NSD ikke kan betragtes som et selvstændigt fungerende joint venture, eftersom NSD vil få kontrollen med brugen af denne transponderkapacitet i lang tid. Kontrakter om leje af satellittransponderkapacitet indgås sædvanligvis for en længere periode (syv til ti år), der normalt falder sammen med selve satellittens levetid. NSD bliver derfor i stand til at udvikle sin egen forretningsstrategi på et varigt grundlag.
- (39) NSD skal udvikle en ny pakke af tv-kanaler, som både med hensyn til programsammensætning og sprog skal være tilpasset et nordisk publikum.
- (40) Med hensyn til distribution af tv-kanaler til enkeltparabolmodtagere var både NT og Kinnevik som ovenfor nævnt udbydere af tv-distributionstjenester i de nordiske lande, før NSD blev etableret. NSD vil nu give Viasat-selskaberne eneret på distributionen af NSD's tv-kanaler til enkeltparabolmodtagere og fællesantenneanlæg i Danmark samt til enkeltparabolmodtagere, fællesantenneanlæg og kabel-tv-net i Sverige. Viasat Sverige vil fortsat være 100 % ejet af Kinnevik, men Viasat Danmark vil blive ejet af Kinnevik og TD (51 %/49 %). TD har en betinget option på at overtage yderligere (...) af aktiekapitalen i Viasat Danmark i 1998.
- (41) I Norge vil NSD indtil videre have to repræsentanter: Viasat Norge (som ejes 100 % af Kinnevik) og Telenor CTV. Det er meningen, (...).
- (42) I kraft af deres eneret på distribution af NSD's tv-kanaler vil Viasat-selskaberne få
- ret og pligt til at distribuere NSD's tv-kanaler
 - mulighed for at distribuere andre tv-kanaler, men kun med NSD's samtykke. Den eneste begrænsning består i, (...).
- (43) Abonnementspriserne for de enkelte kanaler i NSD's kanalpakke bestemmes af (...). Ifølge NSD's programstrategi skal NSD's distributører hvert år opstille et markedsføringsbudget for hver kanal eller kanalpakke, som skal stemme overens med de aftaler, der er indgået mellem NSD og programudbyderen. Disse programbudgetter skal forelægges for og godkendes af NSD, og enhver afvigelse fra dem skal godkendes af NSD.
- (44) At Viasats og Telenor CTV's aftaler med programudbydere som ovenfor nævnt skal overføres til NSD med virkning fra det tidspunkt, hvor NSD påbegynder sin virksomhed, og at NSD selv skal forhandle og indgå alle nye aftaler, viser, at NSD vil få det fulde ansvar for distributionen. Selv om Viasat-selskaberne (bortset fra Viasat Finland) og Telenor CTV ikke vil være ejet af NSD, vil de følge NSD's strategiske beslutninger om distributionen af kanalerne på basis af de af NSD godkendte (...) og budgetter.
- (45) NSD skal selv tilvejebringe og have kontrollen med sit abonnentautoriseringssystem. Viasat og Telenor CTV beholder abonnentadministrationssystemet og skal derfor fortsat levere smartcards til kunderne og administrere abonnemeter og betalinger, men de vil skulle betale en månedlig afgift pr. smartcard for de abonnentautoriseringstjenester, der leveres af NSD. NSD har også til hensigt til udvikle et nyt abonnentautoriseringssystem for digitale tjenester, (...).
- (46) Med hensyn til kabeldistribution gælder det, at NT og TD's kabeloperatører skal optræde som agenter for NSD ved køb og salg af tv-kanaler på kabel-tv-markedet og en del af markedet for fællesantenne-modtagelse. Dette indebærer:
- at NT og TD's kabeloperatører får ret og pligt til at sørge for salget af de satellit-tv-kanaler, NSD udbyder på deres respektive geografiske områder, medens NSD får ret til at vælge enhver kanal til andre kabel- eller antenneoperatører inden for samme område
 - at de to kabeloperatører får ret til at distribuere tv-kanaler, som NSD ikke kan levere, dog kun med NSD's forudgående samtykke
 - at NSD får (...).
- (47) Ligesom aftalerne med Viasat skal de aftaler, NT og TD's kabeloperatører har indgået med programudbydere, overføres til NSD med virkning fra det tidspunkt, hvor NSD påbegynder sin virksomhed, dog kun med programudbydernes samtykke. NSD får derfor det fulde ansvar for levering af satellit-tv-kanaler til de kabelnet, der ejes af parterne.

(48) Selv om NSD målt efter en økonomisk målestok bliver en ret lille virksomhed, da den kun vil få ca. (...) ansatte i det første år og ca. (...) ansatte efter to-tre års forløb samt aktiver af en værdi på ca. (...) mio. ECU, kan det på grundlag af alle de ovenstående elementer konkluderes, at NSD kommer til at råde over alle de ressourcer, der er nødvendige for at varetage samtlige de funktioner, som normalt varetages af virksomheder, der opererer på det samme marked, og at NSD følgelig bliver et selvstændigt fungerende joint venture.

SAMARBEJDSASPEKTER

- (49) NSD's moderselskaber konkurrerer for øjeblikket med hinanden, primært i distributionsledet, eftersom NT via Telenor CTV konkurrerer med Kinneviks Viasat-selskaber på markedet for enkeltparabolmodtagelse i Norge, Danmark og Sverige, og i nogle regioner er der konkurrence mellem Viasat og TD's og NT's kabeloperatører.
- (50) På markedet for enkeltparabolmodtagelse (...) Viasat bliver enedistributør af NSD's tv-kanalpakke i disse lande. I mellemtiden vil moderselskaberne hverken kunne udbyde distributionstjenester på markedet for enkeltparabolmodtagelse på egen hånd eller kunne fastlægge en distributionsstrategi ud fra deres egne interesser, eftersom samtlige distributionskontrakter skal overføres til NSD, som får eneret til at forhandle nye kontrakter.
- (51) Parternes kabeloperatører og Viasat vil fortsat være aktive inden for de samme områder, men de vil optræde som repræsentanter for NSD og generelt udbyde den samme pakke af satellit-tv-kanaler. På markedet for enkeltparabolmodtagelse vil overførslen af kabeloperatørernes kontrakter til NSD og NSD's ret til at forhandle nye kontrakter afskære moderselskaberne for at udbyde disse tjenester på egen hånd.
- (52) NT og TD er i dag også konkurrenter til hinanden på et andet marked, der rent økonomisk er ganske marginalt, nemlig markedet for opsendelse af tv-signaler fra jordstationen til satelliten (*up-link-tjenester, se betragtning 56). Begge moderselskaberne udbyder for øjeblikket disse tjenester fra deres respektive lande, men den ringe økonomiske betydning af dette marked viser helt klart, at fusionen hverken har til formål eller til følge at samordne disse to moderselskabers aktiviteter med hensyn til up-link-tjenester.
- (53) Endelig er der ingen sandsynlighed for, at moderselskabernes aktiviteter på markeder i tidligere eller senere led vil føre til nogen samordning af deres konkurrencemæssige adfærd. NT konkurrerer ikke som satellitoperatør med TD og Kinnevik. Kinnevik vil sende sine betalings-tv-programmer og reklamefinansierede programmer via NSD, men ingen af de andre parter er programudbydere.
- (54) De ovenfor beskrevne omstændigheder fører til den konklusion, at etableringen af NSD hverken har til formål eller til følge at samordne fortsat uafhængige virksomheders konkurrenceadfærd. Det kan derfor fastslås, at der med den anmeldte transaktion er tale om en fusion efter fusionsforordningens artikel 3.

VI. DE RELEVANTE PRODUKTMARKEDER

- (55) Fusionen vil berøre følgende tre produktmarkeder: i) markedet for levering af satellittransponderkapacitet til tv-transmission og dertil knyttede tjenester til programudbydere, ii) markedet for distribution af betalings-tv og andre krypterede tv-kanaler til enkeltparabolmodtagere, og iii) drift af kabel-tv-net (se betragtning 165).
- i) **Levering af transponderkapacitet til satellit-tv og dertil knyttede tjenester til programudbydere**
- (56) Satellittransponderkapacitet udbydes af flere virksomheder. Disse virksomheder — satellitoperatører — opsender og driver satelliter og lejer transpondere ud til programudbydere til transmission af tv-signaler. Ifølge parterne findes der ca. 250 transpondere til transmission af tv-signaler til Europa (med en omsætning på i alt ca. 625 mio. ECU). De vigtigste satellit-tv-kanaler i Norden transmitterer for øjeblikket via Astra, Thor, Intelsat 702 og Sirius. Disse transpondere lejes normalt ud til programudbydere, der via licensaftaler stiller deres tv-kanaler til rådighed for kabel-tv-distributører og seere med enkeltparaboler.
- (57) Markedet for distribution af tv-signaler via satellit (transpondere) adskiller sig fra markedet for tv-distribution via jordbaserede forbindelser, eftersom der er store forskelle, både i teknisk og økonomisk henseende, mellem de to distributionsmåder (se Kommissionens beslutning i sag IV/M.469 — MSG Media Service). Den anmeldte fusion vil resultere i en reorganisering af den eksisterende transponderkapacitet, men vil ikke føre til nogen forøgelse af den satellittransponderkapacitet, der kan benyttes til transmission til nordiske seere.

ii) **Distribution af satellittransmitteret betalings-tv og andre krypterede tv-kanaler til enkeltparabolmodtagere**

(58) På dette marked (der herefter benævnes markedet for enkeltparabolmodtagelse) markedsfører og sælger distributører af betalings-tv og andre krypterede kanaler eller kanalpakker til enkeltparabolhusstandene, sammen med det fornødne smartcard. I Norden sælges kanalerne ved denne direkte distribution i de fleste tilfælde i pakker, hvoraf nogle indeholder op til 25 kanaler af forskellig art. Normalt vil distributøren tilbyde en »basispakke« bestående af en blanding af betalings-tv-kanaler og reklame-finansierede tv-kanaler. Kunden har mulighed for at vælge flere andre kanaler derudover. Mange betalings-tv-kanaler og andre krypterede kanaler markedsføres i de nordiske lande.

(59) Der findes for øjeblikket tre førende distributører i de nordiske lande: Multichoice (et distributionselskab, der ejes af FilmNet), Kinnevik og NT's distributionselskaber. Meningen er, at NSD's distribution af tv-kanaler til enkeltparabolmodtagere skal foregå via moderselskabernes distributionselskaber på et eksklusivt grundlag (se betragtning 40, 41 og 42).

(60) Der findes et stort vækstpotentielt på markedet for enkeltparabolmodtagelse. Sammenholdt med kabeltransmission udgør markedet for enkeltparabolmodtagelse endnu kun et lille markedssegment (se betragtning 62). (...) findes der i de nordiske lande ca. 720 000 enkeltparabolhusstande (ca. 360 000 i Sverige, 170 000 i Danmark, 160 000 i Norge og 30 000 i Finland). Parterne anslår imidlertid, at der ved udgangen af 1998 vil være (...) mio. enkeltparabolhusstande i Norden.

iii) **Drift af kabel-tv-net**

(61) De tjenester, kabeloperatørerne tilbyder de kabeltilsluttede husstande, omfatter vedligeholdelse af nettet og salg og markedsføring af tv-kanaler. Det marked, kabeloperatørerne henvender sig til, omfatter desuden de husstande, der er tilsluttet fællesantenneanlæg. Husstande, der ønsker at kunne modtage betalings-tv, lejer normalt en dekoder af kabel-tv-operatøren. Kabel-tv-operatører har imidlertid som oftest deres eget abonnentadministrations- og abonnentautoriseringssystem baseret på deres eget krypteringssystem og sælger disse ydelser til de programudbydere, der ønsker at sende betalings-tv eller andre krypterede kanaler i nettet.

(62) Ud fra seernes synspunkt er der betydelige forskelle mellem de forskellige transmissionsmåder, der

findes — jordbundet transmission, enkeltparabolmodtagelse og kabeltransmission — og disse forskelle har stor betydning for såvel de tekniske krav som for økonomien. Medens seerne ved jordbaseret transmission og satellitbåret transmission kun skal bekoste opsætning af en almindelig antenne eller en parabolantenne, må de ved kabel-tv medvirke til at betale for den nødvendige vedligeholdelse af nettet via kabel-tv-afgifter (se IV/M.469 — MSG/Media Service). Som nævnt er der for øjeblikket ca. 4,3 mio. af de i alt 10 mio. husstande i Norden, der er tilsluttet kabel-tv-net, og ca. 0,7 mio. er tilsluttet fællesantenneanlæg, hvoraf nogle modtager signaler fra kabel-tv-operatører.

(mio. husstande)

	Danmark	Sverige	Norge	Finland
Husstande	2,3	3,9	1,9	1,9
heraf tilsluttet:				
— kabel-tv	1,05	1,9	0,565	0,78
— fællesantenner	0,25	0,3	0,120	0,10

(63) Kabelnet er for øjeblikket den mest benyttede transmissionsmåde for satellittransmitteret tv i de nordiske lande. Markedet for kabel-tv har imidlertid nu nået sit mætningspunkt og er i dag præget af langsom vækst, og man regner med, at kun højst 50-60 % af de 10 mio. tv-husstande i de nordiske lande vil være tilsluttet kabelnet i den forudselige fremtid, hovedsagelig på grund af terrænproblemer og befolkningens spredning over et stort geografisk område, hvor det ikke kan betale sig at nedlægge kabler. Der kan ganske vist siges at bestå et vist konkurrenceforhold mellem markedet for kabel-tv og markedet for enkeltparabolmodtagelse. Men et stort antal af de husstande i de nordiske lande, der for øjeblikket ikke er tilsluttet kabel, vil i en overskuelig fremtid ikke have noget valg mellem kabeltransmission og enkeltparabolmodtagelse.

En yderligere element, der kan begrænse seernes valgmulighed, er den omstændighed, at nogle husstande ikke kan opsætte en parabolantenne, fordi ejeren eller (for større boligkomplekser vedkommende) ejerforeningen har forbudt det af æstetiske grunde. Og endelig vil en husstand, der allerede er tilsluttet et kabel, eller som har en parabolantenne, normalt ikke være villig til at investere i en yderligere transmissionsform (den såkaldte »lock-in«-effekt). Af de ovennævnte grunde må markedet for drift af kabelnet betragtes som et særskilt, relevant marked.

- (64) Markedet for kabel-tv i Norden består af flere forskellige kabelnet af forskellig størrelse, der hver har flere særskilte kabelenheder. Ved hver hovedende vil kabeloperatøren normalt have parabolantennener rettet mod alle relevante satellitter.

VII. DET RELEVANTE GEOGRAFISKE MARKED

i) Levering af transponderkapacitet til satellit-tv og dertil knyttede tjenester til programudbydere

- (65) En programudbyder, der ønsker at sende til et bestemt område, må have en transponder med et »fodspor« (dvs. det geografiske område, hvor de tv-signaler, satellitten udsender, kan modtages direkte af de husstande, der har det fornødne modtageudstyr), som dækker det pågældende område.
- (66) Teknisk set kan husstande i de nordiske lande modtage signaler fra alle europæiske satellitter. Modtagekvaliteten afhænger af, hvor stor modtageparabolen er, og hvor kraftigt transpondersignalet er. Økonomiske og æstetiske hensyn vil dog sætte en grænse for størrelsen af den parabolantenne, der normalt anvendes, og som regel vil enkeltparabolhusstande i Norden kun have udstyr, der kan bruges til at modtage signaler fra bestemte satellitpositioner. For kabel-tv-operatører er situationen en helt anden, for eftersom de ikke står over for de samme økonomiske og æstetiske begrænsninger som enkeltparabolhusstandene, vil de kunne modtage signaler fra praktisk taget alle europæiske satellitpositioner.
- (67) Ved transmission til enkeltparabolmodtagere kan størrelsen af den parabolantenne, der skal til for at modtage signaler af god kvalitet fra en transponder, være en måde at definere transponderens geografiske dækningsområde på. Ifølge de tekniske oplysninger (...) har Société Européenne des Satellites (SES), som ejer Astra-satellitterne, angivet sine hovedmarkeder som værende de områder, inden for hvilke signalerne kan modtages af paraboler med en diameter på op til 60 cm. Efter dette kriterium, en diameter på op til 60 cm, vil de nordiske satellitter (Intelsat702/Thor/TV-Sat og Sirius/Tele-X) samt Astra-satellitterne og Eutelsat-satellitterne være relevante for nordiske seere.
- (68) Transpondere på de nordiske satellitter har et fodspor, som sætter alle nordiske seere med en parabol på 60 cm i stand til at modtage signalerne fra dem. Astra og Eutelsat er også relevante for de nordiske lande, eftersom enkeltparabolhusstande i hele Danmark og den sydlige del af Norge og Sverige med en 60 cm-parabol kan modtage signalerne fra nogle af Eutelsats og Astras transpondere.

Astra kan ikke modtages i Finland med en 80 cm-parabol.

- (69) Ud fra et teknisk synspunkt ville transponderne på Astra og Eutelsat være ligeså relevante for en programudbyder, der kun ønskede at sende til Danmark, som de nordiske transpondere. Men for en programudbyder, der ønsker at sende til hele Norden, kan transpondere, der kun dækker visse dele af det nordiske marked, ikke betragtes som et attraktivt alternativ. For disse programudbydere kan NSD's transpondere ikke fuldt ud erstattes af transponderne på Astra og Eutelsat. Denne konklusion underbygges af oplysninger (...) om, at der forud for etableringen af de nordiske satellitpositioner ikke var nogen transponderkapacitet, der gav optimal dækning i Norden.
- (70) Det skal desuden bemærkes, at Astra og Eutelsat i modsætning til de nordiske satellitter er internationale satellitter, der dækker det centraleuropæiske område. Ifølge oplysninger (...) vil det koste (...) mere at leje en transponder på Astra eller Eutelsat, end det vil koste at leje en nordisk satellittransponder. Hvis NSD opretholder en betragtelig prisforskel, vil transponderne på Astra og Eutelsat ikke fremstå som noget alternativ for de programudbydere, der ønsker at gå ind i konkurrencen på det nordiske marked.
- (71) I den konkrete sag har tekniske spørgsmål vedrørende fodspor og parabolstørrelse samt prisen på leje af transponder imidlertid ikke afgørende betydning for afgrænsningen af det geografiske marked, eftersom der med fusionen vil blive skabt så store hindringer for, at andre udbydere af transponderkapacitet til transmission til nordiske seere kan få adgang til markedet, at fusionen i sig selv vil føre til, at der opstår et særskilt nordisk marked. Som det fremgår af den retlige vurdering, vil NSD i kraft af sin kontrol med transponderkapaciteten og sine forbindelser til Kinnevik, der er en førende udbyder og distributør af nordiske tv-kanaler, samt til TD og NT, der er førende kabeloperatører, blive i stand til at afskære andre satellitoperatører fra at leje transpondere ud til programudbydere, der ønsker at henvende sig til nordiske seere.
- ##### ii) Distribution af satellittransmitteret betalings-tv og andre krypterede tv-kanaler til enkeltparabolmodtagere
- (72) Ved distribution af tv-kanaler til enkeltparabolmodtagere er distributøren i direkte kontakt med kunderne — seerne — på lokalt plan, og FilmNet, Kinnevik og NT har nationale distributionselskaber, der varetager denne kontakt. Markedsføring af disse tjenester foregår på nationalt plan. Desuden vil fusionen i sig selv afskære nye distributionsvirksomheder fra at få adgang til det nordiske marked,

idet det reelt vil være umuligt for dem at udvikle et smartcard med en attraktiv programpakke (se betragtning 138-141). Markedet må antages at blive et nationalt marked, men det vil ikke ændre noget ved vurderingen, om markedet defineres som et nationalt marked eller et nordisk marked, og det er derfor ikke nødvendigt at tage stilling til dette spørgsmål.

iii) Drift af kabel-tv-net

- (73) Med hensyn til markedsføringen udspiller operatørernes indbyrdes konkurrence om kunderne sig på nationalt plan. Det ser navnlig ud til at være tilfældet i Danmark. Kabel-tv-operatørerne står over for forskellige markedsvilkår i de forskellige lande, både i relation til geografiske faktorer, markedsføring og lovgivning. Markedet for drift af kabel-tv-net er derfor et nationalt marked.

VIII. RETLIG VURDERING

- (74) Fusionen vil primært berøre følgende særskilte markeder:

- A. Markedet for levering af transponderkapacitet til satellit-tv og dertil knyttede tjenester til programudbydere.
- B. Markedet for drift af kabel-tv-net.
- C. Markedet for distribution af satellittransmitteret betalings-tv og andre krypterede tv-kanaler til enkeltparabolmodtagere.

Fusionen vil få indvirkninger på de berørte markeder enten horisontalt eller via de vertikale forbindelser, der etableres. NSD vil efter fusionen komme til at kontrollere en integreret infrastruktur til udbydning af tv-tjenester til det nordiske område og samtidig få ret til at transmittere nogle af de vigtigste tv-kanaler i området.

I det følgende gennemgås først fusionens virkninger på markedet for transponderkapacitet (afsnit A) og derefter dens virkning på markederne for kabel-tv (afsnit B) og på markedet for distribution af satellittransmitteret betalings-tv og andre krypterede kanaler til enkeltparabolmodtagere (afsnit C). I afsnit D tages der stilling til spørgsmål i forbindelse med den økonomiske og tekniske udvikling, og i afsnit E gennemgås de tilsagn, som

parterne har tilbudt at afgive. I afsnit F anføres Kommissionens konklusioner.

A. LEVERING AF TRANSPONDERKAPACITET TIL SATELLIT-TV OG DERTIL KNYTTEDE TJENESTER TIL PROGRAMUDBYDERE

A.1. Markedets struktur og kapacitet

- a) *Transponderkapacitet til den nordiske »Hot Bird«*
- (75) På positionen 1° vest og 5° øst findes der for øjeblikket fem satellitter, nemlig:
- Thor med fem transpondere (... antal af transpondere til NSD's brug)
 - Intelsat med ti transpondere (... af transpondere til NSD's brug)
 - TV-Sat med fem transpondere (... antal af transpondere til NSD's brug)
 - Sirius, der ejes af det svenske statsejede selskab, NSAB, med fem transpondere (... antal af transpondere til NSD's brug)
 - Tele-X, der ejes af NSAB, med fem transpondere (... antal af transpondere til NSD's brug).

Satellitten Thor på 1° vest ejes og drives af Telenor. Desuden har Telenor fra Deutsche Telekom lejet TV-Sat og reserveret sig brugen af alle transponderne på Intelsat, begge på 1° vest. Samtidig har Kinnevik og TD indgået en aftale med den svenske satellitoperatør NSAB om leje af fire transpondere på Sirius og to på Tele-X, begge på 5° øst. Det er meningen, at denne aftale skal overføres til NSD, før NSD påbegynder sin virksomhed.

- (76) NSD og NSD's moderselskaber vil få direkte eller indirekte kontrol med langt størstedelen af den kapacitet, der er til rådighed for den nordiske »Hot Bird«. Af de i alt 30 transpondere på 1° vest og 5° øst vil NSD øjeblikkeligt leje de 19.

b) Konkurrencen fra Astra og Eutelsat

- (77) Parterne gør gældende, at Astra og i mindre grad Eutelsat er faktiske konkurrenter til de nordiske satellitter, da enkeltparabolhusstandene i de sydlige dele af Skandinavien kan modtage signaler fra nogle af Eutelsats og Astras transpondere med standardudstyr. Ifølge parterne er der for øjeblikket over 50 transpondere på Astra og Eutelsat, der benyttes til kanaler, som henvender sig til eller af interesse for nordiske seere.

(78) Det er rigtigt, at ca. 70 % af enkeltparabolhusstandene i Norden i dag har deres parabol rettet mod Astra. Desuden har praktisk taget alle nordiske kabeloperatører parabol rettet mod Astra og Eutelsat. Men man må ikke glemme, at hvis man ser bort fra Kinneviks fire kanaler og en betalings-tv-kanal, der sendes til nordiske seere fra Astra, er alle kanaler på Astra og Eutelsat fremmedsprogede og henvender sig til lande uden for Norden. Flere af disse kanaler kan siges at være af interesse for nordiske seere — det gælder f.eks. Eurosport og MTV Europe — og det kan ikke udelukkes, at andre er populære i visse områder (det gælder f.eks. tysksprogede programmer i den sydlige del af Danmark). Men det er de nationale kanaler, der er langt de mest populære. Det nationale sprog er det mest afgørende element, når seerne vælger kanal, og hvis virksomhedernes tv-reklame skal være omkostningseffektiv, må de anvende de nationale tv-kanaler.

(79) Desuden er Astra og Eutelsat rettet mod et centraleuropæisk publikum. De har indtil nu ikke vist nogen synderlig interesse for de nordiske lande, og satelliternes fodspor dækker ikke hele Norden. De satellitter, som NSD kontrollerer, har et fodspor rettet specielt mod nordiske seere. Programudbydere, der benytter NSD's transpondere, vil derfor blive stillet bedre i konkurrencen end de af deres konkurrenter, der ikke har adgang til NSD's transpondere. Under alle omstændigheder vil Astra og Eutelsat efter fusionen ikke være væsentlige konkurrenter til NSD's »Hot Bird« som udbydere af transponderkapacitet til programudbydere, der ønsker at sende til nordiske seere. Det skyldes følgende faktorer:

i) *Kinneviks tv-kanaler*

Via sin forbindelse til tv-programudbyderen Kinnevik bliver NSD i stand til som den eneste at tilbyde en række meget populære nordiske tv-kanaler. Som følge heraf vil flertallet af enkeltparabolhusstandene i Norden rette deres parabol mod NSD's satellitter.

ii) *Forbindelsen til Kinnevik som en af de førende distributører*

For enhver programudbyder, der ønsker at sende til nordiske seere med enkeltparabol, vil det være af afgørende betydning at få adgang til Viasats satellitfremførte tv-kanal-pakke, fordi den indeholder Kinneviks meget populære kanaler. Efter fusionen bliver Viasat enedistri-

butør af disse kanaler, der sendes fra NSD's satellitter. For programudbydere bliver det derfor yderst vigtigt at komme med på NSD's satellitter for at kunne komme med i Viasats distributionspakke.

iii) *Forbindelsen til moderselskaberne, der er førende kabel-tv-operatører*

Som følge af NSD's forbindelse til TD og NT, der er førende kabel-tv-operatører, må en programudbyder, der transmitterer fra Astra eller Eutelsat, være forberedt på at blive afskåret fra at få adgang til en stor del af det nordiske kabelnet.

iv) *Prisforskellen*

(..)

v) *Ingen kapacitet på Astra og Eutelsat*

Der er for øjeblikket ingen ledig kapacitet på Astra og Eutelsat.

ad i) Kinneviks tv-kanaler

(80) Forbindelsen mellem Kinnevik som programudbyder og NSD som leverandør af transpondertjenester vil få stor betydning for parterne ved deres etablering af den nordiske »Hot Bird«. NSD skal udbyde en pakke bestående af ca. (15-30) programmer, heriblandt Kinneviks TV3-kanaler. TV3-kanalerne kommer til at spille en vigtig rolle for etableringen af den nordiske »Hot Bird«. Da de blev lanceret (TV3 Sverige i 1989, TV3 Danmark og TV3 Norge i 1991), blev de transmitteret fra Astra. TV3-kanalerne blev meget populære i disse lande. Ifølge parterne kan TV3 modtages af ca. 50 % af alle husstande i Sverige, Norge og Danmark. Oplysninger fra kabeloperatører tyder på, at over 70 % af deres seere jævnligt ser TV3, og at den er en af de fire mest populære kanaler i hvert land. Kabeloperatørerne oplyste generelt, at bortset fra de nationale jordfremførte kanaler er TV3 den kanal, det er vigtigst for dem at kunne tilbyde. I den sammenhæng må man ikke glemme, at nordiske seere kan tage de nationale kanaler uden at skulle købe en parabol eller tegne abonnement på betalings-tv. Hvis en husstand køber en parabol eller tegner et abonnement, gør den det derfor for at kunne modtage flere kanaler, hvoraf TV3 er den vigtigste.

(81) Desuden vil parterne inden længe blive i stand til at tilbyde flere attraktive kanaler i pakken. Kinnevik ejer andre kanaler (TV6, TVG, Z-TV), som også udelukkende skal sendes fra NSD's transpondere.

- (82) Efter fusionen ser det ud til, at Astra ikke vil være nogen førende udbyder af satellittransmitterede tv-kanaler til det nordiske marked. Astra har for øjeblikket fem transpondere, der bruges til at transmittere nordiske tv-kanaler, og ingen nordisk tv-kanal sendes fra Eutelsat. Fire af de fem nordiske transpondere på Astra er lejet ud til Kinnevik, som bruger dem til at transmittere sine kanaler TV3 Danmark, TV3 Sverige, TV3 Norge og TV1000. Fusionen vil bevirke, (...).
- (83) Kinneviks fire transpondere på Astra (...).
- (84) Desuden skal NSD også distribuere Astras mest populære fremmedsprogede tv-kanaler — bl.a. Eurosport, Discovery, Children's Channel, CNN Int., MTV Europe — i de nordiske lande. (...) vil blive transmitteret i en mere attraktiv nordisk version i NSD's pakke. (...) overvejer andre internationale kanaler nu også at indføre særlige nordiske versioner af deres kanaler, med undertekster eller synkronisering. Det er yderst sandsynligt, at disse kanaler også vil blive transmitteret fra NSD's satellitter. NT har eneret på at distribuere (...) i de nordiske lande. Disse rettigheder vil uden tvivl blive overført til NSD, og NSD vil sandsynligvis være i stand til at opnå eneret på distribution af andre populære kanaler.
- (85) På baggrund af det ovenfor anførte må programudbyderne antages at ville ophøre med at transmittere de nordiske kanaler på Astra, og Astra vil formentlig ikke have ret mange populære fremmedsprogede kanaler at tilbyde de nordiske seere, som de ikke vil kunne få fra de nordiske satellitter, nogle af dem sågar i en nordisk version.
- (86) NSD's stilling må antages at blive yderligere styrket af den omstændighed, at de nationale programudbydere i Danmark har planer om at lancere satellittransmitterede tv-kanaler som supplement til deres jordfremførte kanaler. NSD forekommer at være den eneste realistiske distributionsmulighed for disse kanaler. Hvis disse selskaber kommer med ind i NSD, vil det bevirke, at potentielle konkurrenter til NSD, der søger at distribuere satellit-tv til det nordiske område, mister stærke potentielle programudbydere.
- (87) Parterne har ikke benægtet, at Kinneviks kanaler står meget stærkt på markedet. De betragter tværtimod disse kanaler som et afgørende element i fusionen. Af oplysningerne fra parterne fremgår det, at de er enige med Kommissionen i, at de fleste paraboler i Norden efter og som følge af fusionen må forventes at blive vendt mod positionerne 1° vest eller 5° øst.
- (88) Parternes erkendelse af, at de fleste paraboler i området (hvoraf 70 % for øjeblikket er rettet mod Astra) vil blive vendt mod de nordiske satellitter, så snart TV3 går over til dem i stedet for Astra, synes at føre til den konklusion, at TV3 er langt den vigtigste satellittransmitterede tv-kanal for de fleste seere med enkeltparaboler i Norden, ligesom det bekræfter Kinnevik-kanalernes førnævnte store popularitet.
- (89) Parterne har anført, at de tv-kanaler, der transmitteres fra Astra og Eutelsat, fortsat vil være attraktive for seere med enkeltparaboler i Norden, og de har nævnt, at seerne ved brug af særligt udstyr vil kunne modtage signaler fra mere end én satellitposition. Dette udstyr omfatter motordrevne paraboler og stationære paraboler med side-feedere. Seerne kan eventuelt også anskaffe sig en stationær parabol mere.
- (90) Der forekommer imidlertid at være mange problemer forbundet med sådant udstyr. For at kunne få påmonteret side-feedere, må parabolerne være så store, at det kan stride mod æstetiske hensyn og give anledning til planlægningsproblemer. De er også dyre. Prisen på motordrevne paraboler og omkostningerne ved at anskaffe en yderligere parabol er faktorer, der taler imod disse løsninger. (...) har nævnt, at paraboler med side-feedere koster omtrent det dobbelte af almindelige paraboler. Motordrevne paraboler er endnu dyrere, og at det er dyrt at købe to standardparaboler, er helt indlysende.
- Selv om det var billigt og let at iværksætte sådanne løsninger, er det desuden ikke særlig sandsynligt, at en forbruger, der kan modtage (15-30) tv-kanaler fra NSD ved brug af standardudstyr, vil være villig til at bruge penge på yderligere udstyr for at kunne modtage yderligere kanaler fra Astra eller Eutelsat.
- (91) Det er derfor klart, at fusionen vil resultere i, at meget få enkeltparabolhusstande i Norden herefter vil vende deres paraboler mod Astra, Eutelsat eller andre satellitter, og programudbydere, der henvender sig til nordiske seere, vil derfor ikke betragte disse satellitter som alternativ til NSD.
- ad ii) Forbindelsen til Kinnevik som en af de førende distributører
- (92) Programudbydere, der sender fra Astra eller Eutelsat, vil ikke kunne sende NSD's pakke af satellit-tv-kanaler. I de nordiske lande sælges satellit-tv-kanaler i pakker, og de pakker, NSD kommer til at udbyde som følge af fusionen, bliver meget attraktive. De programudbydere, der ikke er med i NSD's kanalpakker, kommer til at stå betydeligt ringere i konkurrencen end dem, der er med i NSD. Det er yderst usandsynligt, at sådanne udbydere skulle kunne udvikle nye pakker, der kunne konkurrere

med NSD's kanalpakke. En anden mulighed ville være at komme med i FilmNets kanalpakke, men i sammenligning med, hvad NSD's pakke kan byde på (f.eks. Kinnevikkanalerne med TV3 og de nordiske versioner af andre kanaler, jf. betragtning 80-84 ovenfor), vil FilmNets pakke (se betragtning 135) ikke være attraktiv for en programudbyder. Desuden vil FilmNets position som en førende aktør på markedet blive undermineret af fusionen (se betragtning 143).

ad iii) Forbindelsen til moderselskaberne, der er førende kabel-tv-operatører

- (93) En programudbyder, der transmitterer fra Astra eller Eutelsat, må forvente at kunne blive afskåret fra at sende til en stor del af de nordiske seere, der er tilsluttet kabelnet. For øjeblikket kontrollerer de deltagende parter ca. (20-30 %) af de i alt ca. 5 mio. husstande, der er tilsluttet kabel-tv-net og fællesantenneanlæg i de nordiske lande. Men efter indførelsen af digitalteknologien vil NSD i realiteten være i stand til at kontrollere en langt større del af kabel-tv-nettet i Norden i kraft af sin kontrol med, hvem der skal have adgang til det nordiske kabel-tv-net (se betragtning 131).

ad iv) Prisforskellen

- (94) Det forekommer sandsynligt, at programudbydere vil kunne leje transpondere hos NSD til lavere priser end på Astra og Eutelsat. Det skyldes hovedsagelig størrelsesforskellen mellem den befolkning, der dækkes af NSD's nordiske fodspor, og den befolkning, der dækkes af Astras og Eutelsats centraleuropæiske fodspor. Dette betyder, at programudbydere, der henvender sig til nordiske seere og som sender fra NSD's satellitter, vil opnå en prisfordel i forhold til de konkurrenter, der ikke har adgang til NSD's satellitter. Desuden kan programudbydere, der sender fra Astra eller Eutelsat, kun nå ud til ca. 70 % af de potentielle seere i Norden, der modtager tv via enkeltparaboler, medens deres konkurrenter, der transmitterer fra NSD's satellitter, kan nå ud til alle de nordiske husstande, der benytter standard-modtageudstyr. Alene af disse grunde vil størsteparten af de programudbydere, der ønsker at sende til nordiske seere, ikke betragte transponderne på Astra eller Eutelsat som relevante alternativer til NSD's transpondere.

ad v) Ingen ledig kapacitet på Astra og Eutelsat

- (95) Transponderkapaciteten på Astra og Eutelsat er for øjeblikket fuldt udnyttet, og desuden er markedet for tv-transponderkapacitet for øjeblikket præget af stigende efterspørgsel og knaphed på udbudssiden. Endvidere har Kinnevik, som for øjeblikket har

lejet fire transpondere på Astra rettet mod Norden, (...)

c) *Potentiel konkurrence fra fremtidig kapacitet*

- (96) Parterne forventer, at den nuværende situation med mangel på transpondere vil ændre sig, fordi antallet af transpondere vil blive øget i fremtiden.

i) Astra/Eutelsat

- (97) Parterne gør gældende, at Astra har planer om at opsende en ny satellit i 1995, hvorved Astras transponderkapacitet vil blive øget fra 64 til 82, og at der i 1996 vil komme en yderligere satellit til, som vil øge Astras kapacitet til 102 transpondere. Andre satellitoperatører, der dækker hele Europa, som f.eks. Eutelsat, vil også i nær fremtid sende nye satellitter op og dermed øge den samlede transponderkapacitet.

- (98) Der er ingen tvivl om, at Astra, Eutelsat og de øvrige satellitoperatører agter at (og vil) øge transponderkapaciteten i de kommende år ved at opsende nye satellitter. Men ifølge de oplysninger, Kommissionen er for øjeblikket i besiddelse af, vil der i det mindste inden for de kommende tre-fire år ikke være transpondere til rådighed for nordiske programudbydere. Og selv om der skulle blive transpondere til rådighed til transmission til nordiske seere, ville der ikke blive tale om så mange, at det ville blive muligt at samle en pakke, der kunne konkurrere med NSD i kommerciel henseende.

ii) NSAB

- (99) I et brev af 12. april 1995 anfører parterne, at den svenske satellitoperatør NSAB har bebudet, at selskabet agter at sætte en satellit med 32 transpondere i drift ved midten af 1997. Imidlertid indgår disse 32 nye transpondere (... Kinnevik og TD's specielle rettigheder; se også betragtning 37). Disse aftaler er ikke direkte knyttet til og nødvendige for gennemførelsen af transaktionen. De er derfor ikke accessoriske og må derfor bedømmes efter traktatens artikel 85.

iii) Nye aktører med nye satellitter

- (100) Det er ikke sandsynligt, at nye satellitoperatører vil opsende og drive tv-satellitter med henblik på transmission til Norden. Ifølge parterne koster det mellem 40 og 100 mio. ECU at konstruere en satellit. Hertil kommer opsendelsesomkostninger på mellem 20 og 75 mio. ECU samt forsikringsomkostninger på ca. 20 % af den forsikrede værdi (konstruktions- og opsendelsesomkostninger). Der går normalt mere end fem år mellem det tidspunkt, hvor beslutningen om at konstruere en ny satellit træffes, og det tidspunkt, hvor satellitten kan begynde at transmittere.

iv) Nye aktører med brugte satellitter

vil kræve større kapacitet, end før digitalteknologiens indførelse.

(101) Parterne anfører, at der findes et marked for brugte, men stadig operative satellitter, som potentielle operatører kan købe eller leje og flytte til den position, de ønsker. Parterne peger i den forbindelse på, at de satellitter, der for øjeblikket befinder sig på 1° vest og 5° øst, er brugte satellitter. Desuden er det ifølge parterne muligt at dreje satellitten, således at hele dens dækningsområde flyttes.

(105) Desuden vil NSD fortsat kontrollere transponderkapaciteten på de nordiske satellitter, og det er ikke indlysende, at digitalteknologiens indførelse skulle gøre det mere attraktivt for en potentiel ny udbyder af transponderkapacitet at levere kapacitet rettet mod Norden. Af de ovennævnte grunde forekommer det mere realistisk at antage, at en potentiel udbyder af transponderkapacitet i et digitalt miljø ikke vil udbyde transponderkapacitet til det nordiske marked.

(102) Ifølge de oplysninger, Kommissionen råder over, er det ganske vist muligt at få en satellit til at pege mod en anden del af jorden, men det vil være meget vanskeligt at opnå en optimal dækning, fordi satellitten ikke oprindeligt var bestemt til dækning af det nye område. Og selv om en uafhængig satellitoperatør skulle vælge en sådan løsning, ville sådanne satellitter skulle konkurrere med NSD's »Hot Bird«, der kan sende (15-30) tv-kanaler, hvoraf mange er nordiske kanaler, som andre satellitoperatører end NSD ikke får adgang til.

(106) Behovet for flere kanaler til specialiserede betalings-tv-kanaler, »video-on-demand« osv. kan resultere i en stærk efterspørgsel efter kapacitet til digital transmission. Ifølge de oplysninger, Kommissionen råder over, er det tænkeligt, at den kapacitet, der vil blive skabt ved indførelsen af digitalteknologien, vil blive opslugt af nye, kapacitetsintensive produkter som f.eks. »video-on-demand«. På baggrund heraf må man regne med, at den øgede transponderkapacitet, der bliver til rådighed til det nordiske marked efter digitalteknologiens indførelse, vil blive opslugt af NSD selv.

(103) I betragtning af det ovenfor anførte forekommer det usandsynligt, at det skulle kunne betale sig for et nyt selskab at søge ind på markedet for levering af transponderkapacitet til det nordiske marked ved brug af brugte satellitter.

A.2. Konklusion

d) Digitalteknologi

(104) Med indførelsen af digitalteknologien vil satelliternes kapacitet blive øget fem-ti gange. Ifølge (...) vil denne teknologi blive indført på kommercielt grundlag inden for de næste to år. Men overgangen fra analog til digital teknologi vil kræve, at størstedelen af kabelnettene og enkeltparabolhusstandene må udskifte deres modtageudstyr. Det vil indebære store investeringer for såvel kabeloperatørerne som for enkeltparabolhusstandene. De sidstnævnte vil i hvert fald skulle investere i en digital dekoder, som kommer til at koste (...) ECU. Alene af den grund har praktisk taget alle de virksomheder, som Kommissionen har indhentet oplysninger fra, samstemmende udtalt, at det vil være adskillige år, før flertallet af de nordiske satellit-tv-husstande vil investere i det fornødne udstyr. Ifølge (...) er det den almindelige antagelse, at digital-tv ikke vil blive almindeligt udbredt før i slutningen af dette århundrede, og at der i et ganske langt tidsrum vil blive tale om såvel analog som digital transmission. I denne overgangsperiode vil tv-kanalerne derfor skulle transmittere både analogt og digitalt, og det

(107) I sin meddelelse af 10. juni 1994 om satellitkommunikation, der drejede sig om rumsegmentkapacitet og adgangen hertil, bebudede Kommissionen, at den havde til hensigt at gøre brug af konkurrencereglerne for at få fjernet alle inden for EU bestående nationale restriktioner for adgangen til rumsegmenter. Denne hensigt blev understreget på ny i Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet om gennemførelsen af direktiv 90/388/EØF om konkurrence på markederne for teletjenester (KOM(95) 113 endelig udg. af 4. april 1995). Den lagde heri specielt vægt på, at de nationale teleoperatørers tidligere lovfæstede monopoler ikke hverken direkte eller indirekte måtte blive afløst af dominerende stillinger indtaget af private virksomheder som følge af kommercielle aftaler.

(108) Fusionen vil bevirke, at NSD kommer til at indtage en dominerende stilling på markedet for satellit-tv-transpondertjenester henvendt til nordiske tv-seere. For øjeblikket kontrolleres alle de tre satellitter på positionen 1° vest af Teleno, og via de nuværende leasingaftaler med den svenske satellitoperatør, NSAB, har NSD sikret sig kontrol med hovedparten af transponderkapaciteten på 5° øst.

(109) I kraft af sin kontrol med det meste af transponderkapaciteten, sine forbindelser til Kinnevik, der er en førende udbyder af nordiske tv-kanaler og distributør af satellit-tv-kanaler til enkeltparabolmodtagelse, og sine forbindelser til moderselskaberne, der er kabel-tv-operatører, vil NSD blive i stand til at afskære andre satellitoperatører fra at leje transpondere ud til programudbydere.

(110) Selv om Astra og Eutelsat blev betragtet som faktiske konkurrenter, vil de ikke råde over nogen transponderkapacitet, de kunne tilbyde de programudbydere, der eventuelt måtte ønske af sende til nordiske seere. Fire af de fem »nordiske« transpondere på Astra kontrolleres af Kinnevik, og det er i den forbindelse værd at bemærke, at (...). Dette vil bidrage til at forstærke NSD's dominans og viser tillige, at det er parternes hensigt at afskære Astra fra at konkurrere med NSD. Det kan følgelig konkluderes, at NSD på kort sigt vil komme til at dominere markedet for transpondere til brug for transmission af tv-signaler til nordiske seere.

(111) På længere sigt (fra 1996 og derefter) er det yderst usandsynligt, at nye satellitoperatører, Astra eller Eutelsat vil blive i stand til at anfægte NSD's dominerende stilling. I de kommende to-tre år vil der ikke være tilstrækkelig kapacitet på Astra og Eutelsat eller på andre satellitter, der ikke kontrolleres af NSD. Det vil tage endnu længere tid, før indførelsen af digitalteknologien vil få nogen indvirkning på udbuddet af transponderkapacitet. Den yderligere kapacitet, digitalteknologien vil føre til, må antages at ville blive opslugt af NSD. Desuden vil konkurrencen inden for NSD's rammer blive styret af NSD, eftersom NSD bliver i stand til at bestemme, hvilke programudbydere der skal kunne sende via NSD. Af disse grunde er det sandsynligt, at NSD også på længere sigt vil være i stand til at fastholde sin dominerende stilling på dette marked.

(112) Ovenstående konklusioner forstærkes af (... specielle rettigheder) på 5° øst, selv om disse ikke kan betragtes som accessoriske og derfor skal bedømmes efter traktatens artikel 85.

B. DRIFT AF KABEL-TV-NET

B.1. Markedets struktur

(113) I Norden kan ca. 4,2 mio. af de i alt 10 mio. husstande modtage kabel-tv. Kabel-tv-tilslutningen ventes kun at vokse langsomt i de kommende år,

eftersom størstedelen af de områder, hvor det kan betale sig at nedlægge kabler, allerede er tilsluttet. I sammenligning med andre europæiske lande er kabel-tv-sektoren i Norden præget af enheder med relativt færre abonnenter, hvor hvert net har relativt få tilslutninger. 80 % af alle kabeltilslutninger i Norden kontrolleres imidlertid af et lille antal store operatører med mange enheder.

a) Danmark

(114) I Danmark findes der ca. 2,3 mio. husstande, hvoraf 1,05 mio. er tilsluttet kabel-tv-net, medens 250 000 er tilsluttet fællesantennenet. TD Kabel TV, der ejes af TD, driver det største net med ca. (600-700 000) kabel-tv- og fællesantenne-kunder (ca. 50 % af alle de husstande, der er tilsluttet kabel eller fællesantenne). Den næststørste operatør er Stofa A/S med ca. (100-150 000) abonnenter. Stofa kontrolleres af den svenske teleoperatør Telia. Ved siden af de to operatører findes der et stort antal antenneforeninger.

(115) Indtil i dag har det ikke været muligt for andre at trænge ind på det danske marked for kabel-tv i fuld målestok, eftersom TD hidtil har haft et lovfæstet monopol på den kommercielle kabel-tv-infrastruktur og på transmission af tv-signaler via kabel på tværs af kommunegrænserne. Ifølge en folketingsbeslutning fra april 1995 skal den danske lovgivning om telekommunikation og kabel-tv imidlertid liberaliseres i to faser — den første træder i kraft den 1. juli 1995 og den anden senest 1. januar 1998. I første fase vil andre kabeloperatører end TD få lov til at eje kabel-net-infrastrukturer. Indtil anden fase træder i kraft, vil TD dog fortsat have eneret til at levere infrastrukturer til transmission af radio- og tv-signaler samt andre teletjenester på tværs af kommunegrænserne. Danmark består af 275 kommuner med gennemsnitligt 19 000 indbyggere.

(116) At alle andre virksomheder end TD til trods for liberaliseringen er afskåret fra at levere infrastrukturer til brug for transmission af signaler på tværs af kommunegrænser betyder, at konkurrenterne ikke kan opnå de stordriftsfordele, TD for øjeblikket nyder godt af. Desuden vil TD være i stand til at få kendskab til konkurrenternes strategiske overvejelser, eftersom enhver konkurrent, der ønsker at udbyde transmissionstjenester, nødvendigvis må indgå kontrakt med TD om brug af TD's infrastrukturer. TD kan derimod gøre det uden at skulle forhandle om brug af en anden virksomheds infrastruktur.

(117) I kraft af sit lovfæstede monopol har TD opnået en meget stærk position på det danske marked for kabel-tv. Når første fase træder i kraft, vil nogle af TD's enerettigheder bortfalde, men TD vil stadig nyde en vis retsbeskyttelse, som vil sætte selskabet i stand til at fastholde eller måske endog udbygge sin position. Til trods for de lovgivningsændringer, der er på vej, vil de store investeringer, der vil være nødvendige for at opbygge et kabelnet, sammen med den dominerende stilling, TD allerede indtager, gøre det usandsynligt, at andre vil kunne trænge ind på dette marked. Den anmeldte fusion vil føre til en styrkelse af TD's dominerende stilling (jf. afsnit B.2-3).

(118) Det skal bemærkes, at den private danske kabel-tv-operatør, Stofa A/S, har indgivet klage til Kommissionen over den danske lovgivning om kabel-tv. Kommissionen har rettet forespørgsel⁽¹⁾ til den danske regering angående de punkter, Stofa har peget på. Specielt har Kommissionen anmodet de danske myndigheder om at ophæve de nugældende bestemmelser om, at private selskaber ikke må eje kabel-tv-net, samt sikre at andre virksomheder end TD får lov til at transmittere signaler på tværs af kommunegrænserne i Danmark.

b) Norge

(119) I Norge findes der ca. 1,9 mio. husstande, hvoraf de 565 000 er tilsluttet kabel-tv og 120 000 er tilsluttet fællesantenneanlæg. Der findes tre store kabel-tv-operatører, der dækker ca. 70 % af alle kabel-tv-husstande. Telenor Avidi, der ejes af NT, er den største kabeloperatør med ca. (180-200 000) tilslutninger (ca. 30 % af alle kabel-tv-husstande). Janco Kabel-TV AS, der ejes af Helsinki Media SA, tegner sig for ca. 22 %, medens Norkabel AS tegner sig for ca. 20 % af alle kabel-tilslutninger. Norkabel ejes af bl.a. TCI.

(120) Der kræves ingen speciel tilladelse i Norge for at kunne retransmittere satellit-tv-programmer via kabelnet. Kabel-tv-selskaber er retligt forpligtet til at sende de nationale tv-stationer NRK og TV2. Den norske lovgivning fastsætter desuden, at aftaler om retransmission af satellitkanaler skal indeholde en klausul om, at norske kabelnet kan tilsluttes aftalen på samme vilkår.

(121) NT er størst på markedet, men det norske kabel-tv-marked består af tre konkurrenter, der er nogenlunde lige stærke, og NT har formentlig ikke

nogen dominerende stilling i øjeblikket. Ifølge de norske konkurrencemyndigheder er der i vid udstrækning mulighed for direkte konkurrence mellem kabel-tv-operatørerne, eftersom ca. 2/3 af alle de tilsluttede husstande har mulighed for at vælge en anden kabel-tv-leverandør. På det norske kabel-tv-marked ventes desuden en vækst på 2-3 % om året, og kabeltilslutningsgraden ventes at komme op på 40-50 % af alle husstande i Norge.

c) Sverige

(122) I Sverige findes der ca. 3,9 mio. husstande, hvoraf ca. 1,9 mio. er tilsluttet kabel-tv-net og ca. 600 000 er tilsluttet fællesantennenet. Svenska Kabel-TV AB, der ejes af Telia AB (som kontrolleres af den svenske stat), er den dominerende operatør med ca. 1,2 mio. tilsluttede husstande (ca. 50 % af alle kabel-tv-husstande). (...) Kinnevik ejer 37,4 % af kapitalen i den næststørste kabeloperatør, Kabelvision AB (hvis hovedaktionær er (...)), der har ca. 300 000 abonnenter (ca. 18 % af alle kabel-tv-husstande). To andre selskaber — Stjern-TV AB og Sweden-On-Line AB — har hver ca. 150 000 abonnenter. Den svenske kabellov fra 1992 fjernede alle væsentlige løvbetingede barrierer for adgangen til dette marked.

(123) Kinnevik ejer 37,4 % af kapitalen i Kabelvision og (...). I 1993 ophørte Kabelvision med at distribuere FilmNets betalings-tv-kanaler, og det var først efter indgreb fra de svenske konkurrencemyndigheder, at Kabelvision i 1994 genoptog distributionen af FilmNet. Det kan derfor med rimelighed konkluderes, at Kinnevik har stor indflydelse på kabelvisions forretningspolitik. Under alle omstændigheder kan den omstændighed, at potentielle konkurrenter vil være nødt til at tage højde for, at Kinnevik vil kunne påvirke Kabelvisions forretningspolitik, være tilstrækkeligt til at påvirke konkurrenternes adfærd.

d) Finland

(124) I Finland findes der ca. 1,9 mio. husstande, hvoraf ca. 780 000 er tilsluttet kabel-tv-net og ca. 100 000 er tilsluttet fællesantennenet. Den største kabel-tv-operatør er Helsinki television OY, som ejes af Helsinki Media, og som har ca. 190 000 abonnenter (ca. 20 % af alle kabel-tv-husstande). Den næststørste operatør er Telecom Kabel-TV OY, som ejes af den offentlige teleoperatør, og som har ca. 120 000 abonnenter. Der findes desuden fire mindre selskaber med markedsandele på 4-6 %, medens et stort antal små selskaber tegner sig for resten af markedet (ca. 40 % af alle kabel-tv-husstande).

⁽¹⁾ Kommissionens skrivelse af 23. december 1994 til den danske regering.

- (125) Fusionsparterne er ikke aktive på det finske marked for kabel-tv (...).

B.2 NSD's virkninger på markedet for kabel-tv

- (126) De kabel-tv-operatører, Kommissionen har haft kontakt med, har udtalt, at de af konkurrencemæssige årsager ville være nødt til at tilbyde NSD's programpakke, i det mindste i Danmark, Norge og Sverige. Som følge af NSD's dominerende stilling på transpondermarkedet vil dette give NSD en stærk position over for kabel-tv-operatørerne, eftersom disse bliver nødt til at forhandle med NSD for at kunne tilbyde de tv-kanaler, der transmitteres via NSD, i stedet for at forhandle direkte med programudbydere, således, som de gør det i dag. Etableringen af NSD vil derfor medføre en væsentlig ændring i kabel-tv-operatørernes forhandlingsposition.
- (127) Parterne har gjort gældende, at etableringen af NSD ikke ville afskære de uafhængige kabel-tv-operatører fra at forhandle direkte med Kinnevik om TV3-kanalerne og Kinneviks andre kanaler, hvis disse operatører ikke ønsker at forhandle med NSD. Det er rigtigt, at NSD-aftalerne ikke udelukker sådanne arrangementer, men parterne må antages at være mest interesserede i at markedsføre Kinneviks kanaler i en NSD-pakke. For at kunne tilbyde de kanaler, som NSD sandsynligvis vil få eneret til at transmittere (... navn på programmer) og sikkert flere andre, eftersom NSD har til hensigt at sørge at opnå sådanne enerettigheder, vil de uafhængige programudbydere endvidere være nødt til at forhandle med NSD. Det ser således ud til, at det for langt størsteparten af kabeloperatørernes vedkommende vil være mest realistisk at forhandle direkte om NSD for at kunne tilbyde NSD's pakke. I princippet kunne en kabel-tv-operatør få programmer fra Astra eller andre satellitter, der ikke kontrolleres af NSD, og i så fald ville de forhandle direkte med programudbydere. Men på Astra og andre satellitter vil der kun findes ikke-nordisksprogede kanaler.
- (128) De uafhængige kabel-tv-operatører i Danmark, Norge og Sverige ville desuden være nødt til at forhandle om priser og andre vilkår med en konkurrent (det gælder også, hvis kabeloperatørerne forhandler direkte med Kinnevik, eftersom Kinnevik er med i NSD). Det samme er tilfældet inden for områder, hvor seerne har valget mellem at lade sig tilslutte kabel-tv eller købe deres egen parabol, eftersom NSD også kommer til at kontrollere markedet for enkeltparabolmodtagelse. NSD vil således kunne udøve prisdiskrimination eller gennemtvinge vilkår over for uafhængige kabeloperatører til fordel for de kabeloperatører, der ejes af NSD's moderselskaber, eller til fordel for NSD's egen distribution til enkeltparabolmodtagere.
- (129) Det er værd at bemærke, at flere af de uafhængige kabeloperatører, som Kommissionen har indhentet oplysninger fra, har givet udtryk for stor bekymring over muligheden for, at NSD vil udøve diskrimination mod dem for at fremme sine egne interesser. Men også selv om der ikke blev tale om nogen diskrimination, ville NSD alligevel kunne udnytte sin position på markederne for kabel-tv- som følge af sin dominerende stilling på transpondermarkedet.
- (130) Når digitalteknologien indføres, har parterne ifølge eget udsagn til hensigt at (...) etablere et fællesnordisk krypteringssystem og en fællesnordisk hovedende. Systemet og hovedenden skal kontrolleres af NSD, som har planer om at tilbyde (... forskellige tjenester) kunne dette (transparent transmission) være økonomisk attraktivt for mange kabel-tv-operatører, fordi de kunne undvære indkodnings- og afkodningssystem i hver hovedende og derved reducere omkostningerne betydeligt. Dette har særlig relevans i områder som Norden med mange mindre kabel-tv-net. Nogle uafhængige kabel-tv-operatører har flere hundrede hovedender og må med den nuværende teknologi have en dekoder til hver kanal i hver hovedende. Mange kabeloperatører ville sikkert være utilbøjelige til at ophøre med selv at tage sig af abonnentadministrationen, fordi den er en kritisk del af de fleste kabel-tv-aktiviteter, og fordi opgivelse af denne del ville gøre dem afhængige af NSD. I betragtning af de økonomiske fordele for kabel-tv-husstandene og den omstændighed, at de tilsluttede abonnenter ikke ville mærke nogen forskel, hvis NSD påbegyndte en transparent transmission og samtidig overtog abonnentadministrationen og abonnentautoriseringen, ville det være vanskeligt for en mindre kabel-tv-operatør af afvise en sådan løsning, hvis den blev en realitet.
- (131) Hvis NSD udvikler og etablerer et sådant system i et digitalt miljø, er der derfor stor sandsynlighed for, at flertallet af de kabeltilsluttede husstande i de nordiske lande vil modtage transparent transmission af signaler med NSD's fællesnordiske krypteringssystem. (...) Det er derfor også vanskeligt at vurdere de konkurrencemæssige og økonomiske aspekter ved transparent transmission. Men kontrollen med et sådant system må forventes at sætte NSD i stand til at styrke sin position som den, der bestemmer, hvilke programudbydere der skal have adgang til de nordiske kabel-tv-net. Hvis et sådant system bliver udviklet, vil det blive meget vanskeligt for en programudbyder uden adgang til NSD's krypteringssystem at få adgang til kabelnetene.

B.3. Konklusion

Danmark

- (132) TD kontrollerer omkring 50 % af kabeltilslutningerne i Danmark og indtager på grund af den danske lovgivning en dominerende stilling på det danske marked. Etableringen af NSD vil føre til en styrkelse af TD's dominerende stilling, da:

- i) NSD ved udbygningen af tv-kanaler til danske kabeloperatører vil kunne begunstige TD
- ii) NSD's monopolstilling på programområdet vil bevirke, at de vilkår, kabeloperatørerne får tilbudt, bliver dem, der er mest favorable for TD
- iii) kabeloperatører, der konkurrerer med TD, vil være nødt til at forhandle med TD i TD's egenkab af NSD-partner.

Denne situation kan ikke antages at ville ændre sig efter den første liberaliseringsfase, eftersom TD vil bevare mange af de fordele, selskabet hidtil har haft i forhold til konkurrenterne i kraft af TD's hidtidige lovfæstede monopol.

Sverige, Norge og Finland

- (133) Parterne har kontrol med eller indflydelse på ca. 18 % af kabel- og fællesantennetilslutningerne i Norge og 30 % af tilslutningerne i Sverige, men ingen kontrol eller indflydelse i Finland. Som følge af NSD's dominans på transpondermarkedet vil de forhold der blev beskrevet ovenfor under nr. i), ii) og iii), også komme til at gøre sig gældende for konkurrencen mellem kabeloperatører i Norge og Sverige.
- (134) I betragtning af konkurrenternes relative markedsstyrke i Norge og Sverige forekommer det dog usandsynligt, at fusionen vil give parterne en dominerende stilling i Norge og Sverige.

C. DISTRIBUTION AF SATELLITTRANSMITTERET BETALINGS-TV OG ANDRE KRYPTEREDE TV-KANALER TIL ENKELTPARABOLMODTAGERE

C.1. Markedets struktur

- (135) Der findes for øjeblikket tre førende distributører på dette marked, nemlig FilmNet (Multichoice), Telenor CTV og Viasat. For at være konkurrencedygtig må en distributør på sit smartcard have en tv-kanal eller en tv-kanal-pakke, som et stort antal seere finder attraktiv. De tre distributører benytter konkurrerende smartcards med forskellige tv-kanaler:

— FilmNets smartcard indeholder selskabets egen betalings-tv-kanal FilmNetPlus, The Complete Movie Channel og BBC. I Danmark indeholder kortet kun FilmNet Plus og/eller FilmNet The Complete Movie Channel

— Telenor CTV markedsfører CTV-kortet, som giver adgang til MTV, Eurosport Nordic, Discovery, Children's Channel, CNN og FilmNet The Complete Movie Channel. I Sverige indeholder kortet også FilmNetPlus (det er der planer om, at det også skal gøre i Danmark)

— Viasats kort indeholder TV3 (TV3 Danmark, TV3 Sverige eller TV3 Norge) og Viasats egne betalings-tv-kanaler TV 1000, Film Max og TV 1000 Cinema.

Ifølge (...) havde Viasat, FilmNet og Telenor CTV i marts 1995 solgt følgende antal smartcards i de nordiske lande:

(antal solgte kort)

Danmark	
Viasat	> 100 000
FilmNet	> 25 000
Telenor CTV	< 10 000
Norge	
Viasat	> 100 000
FilmNet	> 25 000
Telenor CTV	> 25 000
Sverige	
Viasat	> 250 000
FilmNet	> 25 000
Telenor CTV	> 25 000
Finland	
Viasat	0
FilmNet	< 10 000
Telenor CTV	> 10 000
Norden i alt	
Viasat	> 500 000
FilmNet	> 100 000
Telenor CTV	> 50 000

- (136) Målt efter antallet af solgte smartcards står Viasat meget stærkt som distributør på dette marked. Det er værd at bemærke, at ifølge aftalen mellem FilmNet og Telenor (se nedenfor) (...). Men Viasats smartcards vil også indeholde CTV-pakken samt Kinneviks kanaler, som Viasat får eneret til at distribuere. På baggrund heraf kan det konkluderes, at fusionen vil give Viasat en dominerende stilling på dette marked. (...).

- (137) Ifølgende aftalen mellem FilmNet og Telenor transmitteres FilmNet for øjeblikket fra satellitten Thor. FilmNets leje af en transponder på Thor og FilmNet-distributionselskabet Multichoices distribution af Telenors CTV-pakke i Sverige er baseret på en aftale med Telenor AS fra oktober 1992. FilmNet så NSD-projektet som en trussel mod

FilmNets interesser som distributør af betalings-tv i de nordiske lande og har indgivet klage til Kommissionen over den planlagte fusion. Desuden har Nethold (som ejer FilmNet og Multichoice) anlagt en voldgiftssag mod Telenor, der påstås at have brudt ovennævnte aftale. I december 1994 blev der af en norsk domstol afsagt en kendelse mod Telenor, hvorved Telenor bl.a. fik pålagt forbud mod at gennemføre den aftale med Viasatselskaberne, der gav Viasat adgang til at sælge Telenors CTV-pakke. Denne kendelse ville have blokeret for etableringen af NSD og gjort det nødvendigt for parterne at forhandle med Nethold for at nå frem til en løsning. Den 29. marts 1995 blev der mellem Nethold og Telenor indgået en aftale, (...).

C.2. Afskærmning af markedet for distribution af tv-kanaler som følge af etableringen af NSD

(138) Etableringen af NSD vil bevirke, at NSD's konkurrenter afskæres fra at få adgang til dette marked, fordi:

- 1) NSD i kraft af sin kontrol med den nordiske transponderkapacitet og sine forbindelser til programudbyderen Kinnevik vil få en dominerende stilling som udbyder af tv-kanaler til nordiske seere
- 2) NSD som ovenfor nævnt (betragtning 126-131) i vid udstrækning vil komme til at kontrollere adgangen til den nordiske kabelsektor i kraft af sine forbindelser til de kabeloperatører, der er dets moderselskaber.

Af disse årsager vil det blive yderst vanskeligt for en ny distributør at få adgang til det nordiske marked. Der er således ingen sandsynlighed for, at nogen potentiel konkurrent vil være i stand til at få tilstrækkeligt fodfæste på distributionsmarkedet til at kunne konkurrere med NSD i Norden.

(139) Parterne gør gældende, at NSD-aftalen ikke er til hinder for, at en uafhængig programudbyder lejer en transponder fra NSD uden samtidig at måtte indgå en distributionsaftale med moderselskabernes distributionsselskaber. Programudbyderen ville frit kunne indgå aftaler med andre distributører. Parterne anfører, at den ovenfor omtalte nye aftale med FilmNet bekræfter, at de har til hensigt at føre en sådan politik.

(140) Den pågældende programudbyder ville imidlertid være nødt til at indgå en aftale med NSD, som kontrolleres af bl.a. Kinnevik. Kinnevik kunne derigennem påvirke priser og vilkår i lejekontrakten, og Viasat ville kunne få oplysninger om denne potentielle konkurrent.

(141) Desuden er det yderst usandsynligt at NSD vil leje transpondere ud til programudbydere uden at gøre dette betinget af en distributionsaftale mellem den pågældende programudbyder og Kinneviks distributionsselskab. Af de oplysninger, parterne har fremlagt, fremgår det klart, at NSD's transpondere i første række er et middel til at udvikle et nordisk satellit-tv-distributionsystem. Det ville stride mod fusionens formål at leje transpondere ud til programudbydere, som ikke ønsker at få deres kanaler distribueret via NSD. I en tid med mangel på transpondere er det endvidere ikke nødvendigt for NSD at leje transpondere ud til sådanne programudbydere. Parternes forsøg på at dokumentere deres »åbne« udlejningspolitik ved at henvise til den nye aftale med FilmNet er ikke overbevisende — FilmNet-aftalen er resultatet af en forhandlingsløsning. FilmNet havde med en kendelse fra en domstol blokeret for dele af NSD-projektet, og det var nødvendigt for Telenor at komme til forståelse med FilmNet. Før denne kendelse blev afsagt, havde parterne ikke haft nogen intentioner om at nå til forståelse med FilmNet.

C.3. Konklusioner

(142) De hindringer, fusionen vil lægge i vejen for nye konkurrenters adgang til dette marked, indebærer, at de eneste sandsynlige konkurrenter på markedet vil være Viasat og FilmNet.

(143) I henhold til aftalerne mellem FilmNet og Telenor vil FilmNet kunne (...) og fortsætte med at markedsføre sine egne smartcards og dermed også have sit eget abonnentadministrations- og autoriseringssystem. I kraft af denne aftale vil FilmNet således fortsat kunne optræde som en førende udbyder på markedet for distribution af tv-kanaler til enkeltparabolmodtagerne. Viasat vil imidlertid få styrket sin position på distributionsmarkedet i kraft af den attraktive programpakke, selskabet vil kunne tilbyde, og det vil underminere FilmNets position som en væsentlig udbyder på markedet.

(144) Der kan derfor drages den konklusion, at Viasat som en konsekvens af fusionen vil opnå en dominerende stilling på dette marked.

D. FREMME AF DEN ØKONOMISKE OG TEKNISKE UDVIKLING

(145) Ifølge parterne vil etableringen af NSD fremme den økonomiske og den tekniske udvikling. På kort og mellemlang sigt vil etableringen af en nordisk »Hot Bird« således forbedre distributionen af satellit-tv i Norden, og på længere sigt, efter digitalteknologiens indførelse, vil NSD ifølge parterne give kabel-tv-operatørerne og fællesantennenettene mulighed for betydelige rationaliseringer til gavn for forbrugerne.

- (146) Kommissionen kan ikke tilslutte sig denne opfattelse — det er ikke rigtigt, at etableringen af NSD på kort og mellemlang sigt vil føre til en forbedring af distributionen af satellit-tv til Norden, eftersom NSD ikke vil øge den forhåndenværende transponderkapacitet. Antallet af de satellitkanaler, der tilbydes de nordiske seere, vil derfor ikke på kort sigt blive påvirket af fusionen. Kommissionen erkender, at det er nødvendigt for en satellitoperatør at være i stand til at udbygge sin satellitposition, men efter Kommissionens opfattelse er den vertikale integration, fusionen indebærer, ikke nødvendig herfor. Fusionen vil derimod kunne få indvirkning på den måde, hvorpå den disponible transponderkapacitet fordeles mellem programudbydere.
- (147) På længere sigt, efter digitalteknologiens indførelse, vil parterne benytte NSD til at tilvejebringe en integreret infrastruktur til distribution af satellit-tv og andre dertil knyttede tjenester.
- (148) Efter digitalteknologiens indførelse har parterne ifølge eget udsagn intentioner om at (...) etablere et fællesnordisk krypteringssystem til markedet for enkeltparabolmodtagelse, fællesantennemodtagelse og kabelnetmodtagelse af tv-kanaler. Dette indebærer, at de enkelte tv-husstande kun behøver én dekoderboks, uanset om de modtager signalerne fra kabel eller via parabolantenne. Det betyder også, at abonnentadministrationen og abonnentautoriseringen ved de tre former for modtagelse kan samles under ét. Endvidere kunne kabel-tv-nettene opnå store omkostningsbesparelser ved ikke længere at skulle kryptere og afkode signaler i samtlige hovedender. Ifølge parterne vil et sådant system give uafhængige kabel-tv-operatører mulighed for at benytte NSD som leverandør, samtidig med at de kan have deres egne abonnentadministrationssystemer. Endelig vil systemet give fællesantennenettene bedre modtageforhold for betalings-tv og endog sætte dem i stand til at have deres eget abonnentadministrationssystem, hvilket i realiteten ikke er muligt i dag.
- (149) Som følge af NSD's dominerende stilling som udbyder af tv-kanaler fra nordiske transpondere finder Kommissionen, at der er stor sandsynlighed for, at størsteparten af enkeltparabolhusstandene og de uafhængige kabeloperatører i de nordiske lande vil blive tvunget til at bruge det af NSD anvendte krypteringssystem. Programudbydere, der henvender sig til nordiske seere, vil blive nødt til at leje NSD's system. Hvis disse planer føres ud i livet, vil NSD's fællesnordiske krypteringssystem således blive dominerende i Norden.
- (150) Kommissionen erkender, at det på længere sigt kan give økonomiske fordele at have et integreret system for transmission af satellit-tv (...). Det er således umuligt at vurdere, i hvilket omfang NSD's planer om et fællesnordisk krypteringssystem ville sætte NSD i stand til at afskære programudbydere fra at sende tv-kanaler til nordiske seere. Et lukket krypteringssystem kunne gøre den nye infrastruktur yderst konkurrencebegrænsende. Det samme gælder for et åbent system, hvis systemet bliver dominerende, og tredjeparter ikke kan få adgang til det (...).
- (151) Kommissionen finder, at en infrastruktur som den af parterne beskrevne kan vise sig at være meget effektiv og give forbrugerne store fordele. Men der må være tale om en åben infrastruktur med adgang for alle, der ønsker det. Kommissionen finder specielt, at den omstændighed, at en så stærk programudbyder som Kinnevik er med i NSD, indebærer en stor risiko for, at det ikke bliver tilfældet. Der er derfor sandsynlighed for, at de nordiske seere i fremtiden som følge af denne fusion vil få et langt mindre varieret programudbud. Endvidere er det Kommissionens opfattelse, at den anmeldte fusions vertikalt integrerede karakter ikke er nødvendig for at få tilvejebragt en sådan integreret infrastruktur.
- (152) De argumenter, parterne fremfører i relation til fremme af den tekniske og økonomiske udvikling, kan derfor ikke godtages, eftersom betingelserne i fusionsforordningens artikel 2, stk. 1, litra b), ikke er opfyldt.

E. TILSAGN FRA PARTERNE

- (153) I skrivelse af 7. juli 1995 tilbød parterne at afgive en række tilsagn for at imødekomme indsigelserne mod den planlagte fusion. De tilsagn, de tilbød, drejer sig om følgende punkter:
- TeleDanmark og Norsk Telekom giver afkald på enhver ret til at blande sig i brugen af Kinneviks transpondere på Astra.
 - TeleDanmark og Kinnevik giver afkald på deres (specielle rettigheder) på transpondere på den svenske satellitposition 5° øst.
 - De vil stille to af deres nuværende transpondere til rådighed for andre programudbydere på almindelige markedsvilkår fra og med den dag, hvor den anmeldte fusion godkendes (...). Den anden transponder lejes af NSAB, og enhver kontrakt vedrørende denne transponder skal forinden godkendes af NSAB. Dette tilsagn ophører med at gælde, såfremt transponderne ikke er blevet lejet ud til tredjemand senest seks måneder efter godkendelsen af NSD.
 - NSD skal frit kunne råde over de første (...) transpondere på 1° vest, som NSD får overført. Parterne vil indføre en ordning, der skal sikre, at (...) ud af (...) yderligere NSD-transpondere vil blive stillet til rådighed for programudbydere uden tilknytning til NSD. NSD forpligter sig til med højst 180 dages og mindst 60 dages varsel at give meddelelse om, hvornår ny kapacitet bliver ledig. Tredjeparter får derefter mulighed for at afgive et bindende tilbud på leje af denne kapacitet. NSD vil frit kunne råde over transpondere, som ikke er blevet lejet af tredjeparter efter denne ordning.

- NSD vil ikke erhverve enedistributionsrettigheder til (...) nærmere angivne nordiske og internationale kanaler. Dette tilsagn gælder kun i (...) år og kun for analog, ikke for digital, transmission.
- Såfremt Kinnevik vederlagsfrit stiller sine kanaler til rådighed for en kabel-tv-operatør i et givet land, vil Kinnevik på samme måde stille de pågældende kanaler vederlagsfrit til rådighed for enhver anden kabeloperatør, så længe denne er rede til at give fri adgang til kanalerne. Indfører Kinnevik betaling herfor, vil kanalerne fortsat blive udbudt på et ikke-diskriminerende grundlag, forudsat at kabeloperatøren er rede til at give fri adgang til den pågældende kanal. (...) Dette tilsagn gælder i (...) år.
- Parterne forpligter sig til at sikre, at alle forretningsrelationer mellem NSD og NSD's aktionærer vil blive baseret på normale forretningsmæssige vilkår.
- (154) Efter Kommissionens opfattelse er disse tilsagn ikke tilstrækkelige til at forhindre skabelse eller styrkelse af dominerende stillinger som beskrevet ovenfor. De førstnævnte tre tilsagn vil kun få begrænset og kortvarig indvirkning på, i hvilket omfang tredjemand kan få adgang til transpondere. Det første tilsagn, ifølge hvilket TD og NT giver afkald på enhver indflydelse på brugen af Kinneviks fire transpondere på Astra, kan ikke antages at få nogen nævneværdig virkning, eftersom Kinnevik frit vil kunne råde over disse transpondere. Det andet tilsagn om at give afkald på deres (specielle rettigheder) på transpondere på den svenske satellitposition vil ikke få nogen virkning på kort sigt, da parterne fortsat vil kontrollere (...) af de i alt ti transpondere på denne position. Desuden er tilsagnet ikke til hinder for, at NSD lejer eventuelle yderligere transpondere på den svenske position. Under alle omstændigheder er denne (specielle rettighed) ikke nogen accessorisk begrænsning, men udelukkende en supplerende omstændighed, der underbygger Kommissionens konklusioner (se betragtning 112). Det tredje tilsagn om at stille to af deres nuværende transpondere til rådighed for andre programudbydere vil kun få begrænsede og kortvarige virkninger på kort sigt (...). Desuden er det NSD, der bestemmer priser og andre vilkår.
- (155) Tilsagnet om, at NSD vil stille (...) af (...) yderligere transpondere til rådighed for programudbydere uden tilknytning til NSD, er ikke forbundet med nogen tidsfrist, og det er derfor uklart, hvornår de yderligere transpondere vil være til rådighed. Desuden gør den omstændighed, at NSD selv vil distribuere disse (...) transpondere, det yderst vanskeligt at kontrollere, om de priser og andre vilkår, der kommer til at gælde for udlejningen af dem, er rimelige og ikke-diskriminerende.
- (156) Tilsagnet om, at NSD ikke vil erhverve eksklusive distributionsrettigheder til (...) satellit-tv-kanaler, er utilstrækkeligt. (...) af de (...) tv-kanaler ejes af Kinnevik, og i de (...) kanaler indgår ikke de tre meget populære internationale tv-kanaler (...), som NT har eneretten til at distribuere. Desuden kommer tilsagnet kun til at gælde i (...) år og udelukkende for analog, ikke for digital, transmission. (...). Desuden vil dette tilsagn være vanskeligt at håndhæve.
- (157) Tilsagnet om, at Kinnevik vil tilbyde sine tv-kanaler til kabel-tv-operatører, er ikke entydigt. Det er forbundet med adskillige betingelser og synes at fratage kabel-tv-operatørerne enhver ret til at fastlægge eller opretholde deres egen programpolitik og markedsføringsstrategi. Det vil være meget vanskeligt at håndhæve dette tilsagn.
- (158) Det sidstnævnte tilsagn, hvorved parterne forpligter sig til at lade alle deres indbyrdes forretningsrelationer være baseret på normale forretningsmæssige vilkår, er meget vanskeligt at håndhæve.
- (159) Som helhed er de tilbudte tilsagn ikke tilstrækkelige til at eliminere de konkurrenceproblemer, der er beskrevet ovenfor. Deres rækkevidde er for begrænset, de angår hovedsagelig parternes adfærd, og vil være meget vanskelige at kontrollere og håndhæve.
- (160) Det Rådgivende Udvalg for Kontrol med Fusioner og Virksomhedsovertagelser er enig med Kommissionens opfattelse i, at de tilsagn, parterne har tilbudt, ikke er tilstrækkelige til at gøre etableringen af det nye joint venture forenelig med fællesmarkedet og med EØS-aftalen. Denne opfattelse deles også af de tredjeparter, Kommissionen har indhentet udtalelse fra angående de af parterne tilbudte tilsagn.

F. KONKLUSION

- (161) Den anmeldte fusion vil føre til, at NSD kommer til at indtage en dominerende stilling på markedet for transpondertjenester til satellit-tv henvendt til nordiske seere.
- (162) NSD's dominerende stilling på markedet for transpondertjenester vil føre til en styrkelse af TD's dominerende stilling på markedet for kabel-tv i Danmark.
- (163) Den anmeldte fusion vil føre til, at Viasat vil opnå en dominerende stilling på markedet for distribution af betalings-tv og andre krypterede kanaler til enkeltparabolmodtagere.
- (164) NSD's vertikalt integrerede karakter bevirker, at parterne gensidigt vil kunne styrke hinandens positioner på forskellige markeder. Det skal navnlig bemærkes, at parternes stærke position på markederne i de efterfølgende led (kabel-tv-net og distribution) vil forstærke deres dominerende stilling på markedet for transponderkapacitet, idet potentielle konkurrenter vil afholde sig fra at sende til Norden fra andre transpondere.
- (165) Bortset fra de tre markeder, der analyseres i nærværende beslutning, har Kommissionen også undersøgt virkningerne for fire andre markeder — markedet for betalings-tv, andre kommercielle tv-kanaler, up-link tjenester og udbydning af krypteringssystemer — som parterne opererer på. Kommissionen har konkluderet, at fusionen ikke

vil føre til, at parterne opnår eller styrker en dominerende stilling på disse markeder —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den fusion i form af etablering af et joint venture, som Norsk Telekom AS, TeleDanmark A/S og Industriförvaltnings AB Kinnevik har anmeldt, erklæres for uforenelig med fællesmarkedet og med EØS-aftalen.

Artikel 2

Denne beslutning er rettet til:

- 1) Norsk Telekom AS
Keyersgate 15
N-0165 Oslo.
- 2) TeleDanmark A/S
Kannikegade 16
DK-8000 Århus C.
- 3) Industriförvaltnings AB Kinnevik
Skeppsbron 18
S-10313 Stockholm.

Udfærdiget i Bruxelles, den 19. juli 1995.

På Kommissionens vegne

Karel VAN MIERT

Medlem af Kommissionen